

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра східної і слов'янської філології

Курсова робота з арабської філології

на тему:

ГРАМАТИЧНІ КАТЕГОРІЇ ДІЄСЛІВ В АРАБСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ
МОВІ

Студентки групи Ар17-21

факультету східної і слов'янської філології

денної форми навчання

Освітньої програми

Арабська мова і література та переклад, друга

східна, західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.060 Східні мови

та літератури (переклад включно),

перша – арабська

Пристанської Наталії Сергіївни

Науковий керівник:

викл. Нечипоренко І.В.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНЕ ПОНЯТТЯ ПРО ДІЄСЛОВО У МОВОЗНАВСТВІ.....	6
1.1. Граматичні категорії дієслів.....	6
1.2. Будова арабського дієслова.....	10
ВИСНОВКИ ДО 1 РОЗДІЛУ.....	14
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ДІЄСЛІВ В АРАБСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ МОВІ.....	16
2.1. Класифікація арабських дієслів.....	16
2.2. Граматичні категорії арабського дієслова.....	19
2.2.1. Час.....	19
2.2.2. Особа.....	20
2.2.3. Спосіб.....	22
2.2.4. Вид.....	23
2.2.5. Особливі форми дієслова.....	24
ВИСНОВКИ ДО 2 РОЗДІЛУ.....	26
ВИСНОВКИ.....	27
АНОТАЦІЯ АРАБСЬКОЮ МОВОЮ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	30

ВСТУП

Курсова робота присвячена дослідженню граматичних категорій дієслів в арабській літературній мові.

Як одна з найпоширеніших мов у світі, письмова арабська характеризується багатством граматичних категорій, які надають письму глибини та точності. Однією з важливих граматичних категорій є дієслівні форми та їх граматичні властивості. Дієслова є однією з центральних частин мови в арабській граматиці, оскільки вони виражають дії та стани і слугують основою для побудови речень. Граматичні категорії дієслів в арабській писемності мають свої особливості, що відображають світогляд і мислення арабів.

Основними граматичними категоріями арабських дієслів є:

- Час (минулий, теперішній та майбутній);
- Вид (доконаний та недоконаний);
- Особа (перша, друга та третя);
- Число (однина, двоїна та множина);
- Рід (чоловічий та жіночий);
- Стан (активний та пасивний).

Кожна з цих категорій має свої особливості та правила утворення. Наприклад, час арабських дієслів визначається не лише закінченнями, але й системою консонантних коренів і шаблонів. Вид дієслова також відіграє важливу роль у передачі різних значень і нюансів дії. Розуміння граматичних категорій дієслів в арабській мові є ключовим для правильного використання дієслівних форм у мовленні та письмі. Це допомагає уникнути помилок та неоднозначностей у висловлюваннях.

Вивчення дієслівних граматичних категорій арабської мови триває вже багато століть, і роботи великих вчених зробили значний внесок у цю галузь. Сібавейх (سيبويه): Цей перський грамастик і філолог в 8 столітті створив «Книгу

про граматику арабської мови» («Kitab Sibawayh») – одну з перших повних систематизацій арабської граматики. Він розглядав граматичні категорії, включаючи дієслова, і створив теорію, яка відображається в багатьох аспектах сучасної граматики арабської мови. Також граматичні категорії дієслів вивчали такі науковці як: Вільгельм Райт, Джон Хаві,

Ібн Фаріс (ابن فارس), Ібн Малік (ابن مالك). Ці вчені зробили внесок у розвиток і систематизацію знань про граматику арабської мови, зокрема про дієслово та його граматичні категорії. Сучасні дослідження також спираються на традиційні принципи, запроваджені великими вченими минулого.

Актуальність: арабська мова має високорозвинену і складну граматичну систему, особливо в галузі дієслівних форм. Категорії часу, виду слова, особи, числа, роду, настрою і тону тісно переплітаються між собою, утворюючи багатогранну і тонку систему. Вивчення цих категорій важливе для глибшого розуміння внутрішньої логіки і закономірностей арабської граматики.

Також незважаючи на численні роботи арабських і зарубіжних лінгвістів, тема граматичних категорій дієслів в арабській писемності, як і раніше, потребує подальшого дослідження і систематизації. Необхідне всебічне і глибоке дослідження, що охоплює всі аспекти цієї проблеми.

Один з важливих аспектів є цінність для перекладацької діяльності та викладання. Знання граматичних категорій дієслів має вирішальне значення для забезпечення якісного перекладу з арабської на інші мови. Ця тема також дуже важлива для ефективного викладання арабської мови як іноземної та для пояснення нюансів дієслівних форм. Вивчення граматичних категорій дієслів відкриває нові перспективи для аналізу морфологічних, синтаксичних і семантичних явищ в арабській мові та сприяє подальшому розвитку арабського мовознавства як науки. Це, своєю чергою, збагатить новими знаннями загальну лінгвістичну теорію.

Мета: основною метою курсової роботи є докладне вивчення та аналіз граматичних категорій дієслів, їхніх систем, структур, значень і взаємозв'язків в арабській літературній мові.

Завдання:

1. Розглянути теоретичні основи граматичних категорій арабських дієслів, виявити їхні типи та особливості відмінювання.
2. Детально розглянути та проаналізувати кожну граматичну категорію арабських дієслів: час, вид, особа, число, рід, стан та спосіб.
3. Розглянути класифікації арабських дієслів в арабській літературній мові.
4. Порівняльний аналіз граматичних категорій арабського дієслова з аналогічними категоріями в інших мовах.

Об'єкт: граматичні категорії дієслів в арабській літературній мові.

Наукова новизна: дослідження різних аспектів граматичних особливостей арабських дієслів. Порівняння граматичні категорії дієслів у літературній арабській мові з аналогічними категоріями в інших мовах, щоб виявити схожості та відмінності.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНЕ ПОНЯТТЯ ПРО ДІЄСЛОВО У МОВОЗНАВСТВІ

1.1. Граматичні категорії дієслів

Лінгвісти дійшли висновку, що неможливо створити універсальну систему частин мови для всіх мов, оскільки кожна мова має свої унікальні особливості в класифікації слів. По-перше, не всі мови мають однакові частини мови. По-друге, навіть в рамках однієї частини мови існують значні відмінності в її характеристиках між різними мовами. Таксономія частин мови, характерна для європейських мов, виявляється непридатною для багатьох мов Азії, Африки та Америки.

Дієслова – це частини мови, що позначають дію або процес, з різними часовими показниками, такими як тривалість, короткочасність, початок і кінець дії. Дієслова характеризуються широким спектром виражальних можливостей, що проявляється у розгалуженій системі так званих дієслівних дій.

Від самого початку арабської граматичної традиції дієслова становили особливий інтерес для багатьох видатних граматистів. Причиною тому послугували численні морфологічні зміни, що відбуваються з дієсловами в процесі відмінювання. Бажання пояснити ці зміни, класифікувати дієслова і лексичний склад арабської мови загалом було однією з рушійних сил створення безлічі робіт у цій галузі.

Для того щоб стверджувати, що мова має певну граматичну категорію, необхідно, щоб у ній було кілька форм, об'єднаних деяким спільним значенням, щоб у цьому об'єднанні був контраст і щоб ці контрастні значення мали формальне вираження. Термін «граматична категорія» відноситься до певної властивості слова, яка змушує його та/або споріднені слова змінювати форму з граматичних причин. Найбільш часто використовуваними

граматичними категоріями в мовах світу є рід, відмінок, число, визначеність/невизначеність, ступінь якості, час, вид, настрій і особа.

Грамаатичні категорії поділяються на морфологічні та синтаксичні.

Морфологічні категорії включають рід, число, відмінок, вид, час, настрій та особу; синтаксичні категорії включають активність/пасивність, комунікативну спрямованість (оповідна, запитальна), стверджувальність/негативність. Морфологічні грамаатичні категорії дієслів – це категорії, що виражені спеціальними морфологічними засобами, такими як закінчення слів, префікси, суфікси та аналітичні форми. Морфологічні категорії поділяються на класифікаційні та словозмінні.

Класифікаційна категорія – це категорія, члени якої слугують заголовками для категорій слів. Наприклад, категорія «тип дієслова» є класифікаційною категорією, оскільки іменники класифікуються за родом, а не за зменшувально-пестливою формою (кожний іменник відноситься до певного роду), а дієслова поділяються на три типи: доконаного чи недоконаного виду або двовидовими.

Словозмінні категорії – це грамаатичні категорії, яких слово може набувати завдяки іншим словам, що поєднуються з ним у реченні. Стать прикметників – одна з таких категорій, оскільки прикметники класифікуються не за родами, а за відмінками, і рід прикметника залежить від іменника, з яким він поєднується (great success, great business, great impression). Категорії відмінка також є суто реляційними, причому відмінок змінюється для кожної частини мови іменника.

Грамаатичні категорії, що характеризують дієслова, тісно пов'язані з їхнім значенням і синтаксичною функцією. Дієслова як одна з основних частин мови мають багато грамаатичних категорій, які відображають різні аспекти дії чи стану.

Грамаатичні категорії дієслів:

Категорії часу – це морфологічні ознаки, які описують зв'язок між реальною дією та моментом мовлення. Грамаатична категорія часу властива

лише активним дієсловам. Розрізняють три часи: теперішній, минулий і майбутній, а в деяких мовах ще й передмайбутній та давноминулий. Минулий час означає дію, яка відбулася або вже відбулася. Дієслова мають кілька минулих часів, які позначають події або стани, що відбулися в минулому. Основними формами минулого часу є доконаний і недоконаний види. Теперішній час означає дію, яка відбувається, коли ви говорите або в теперішньому прогресивному часі. Цей час використовується для опису подій, які відбуваються в момент мовлення або взагалі пов'язані з теперішнім часом. Це найпоширеніший час у мові і відображає дію, стан або подію, яка відбувається зараз або має загальне хронологічне значення. Майбутній час описує дію, яка відбудеться в майбутньому. Форми майбутнього часу поширені в багатьох мовах, але зазвичай вони не є єдиним способом опису майбутньої поведінки. У багатьох мовах існують різні форми майбутнього часу, які також позначають інші ознаки, наприклад, тип.

Категорія виду – це граматична категорія дієслів, яка виражає відношення між дією та її внутрішніми межами. Це одна з найважливіших дієслівних категорій. Вона може виражати тривалість, недосконалість, завершеність та обмеженість дії. Виду тісно пов'язані з іншими дієслівними категоріями, особливо з часом. Цей зв'язок виявляється в нездатності утворювати кілька часів у межах однієї категорії. Дієслово доконаного виду вказує на часові рамки дії, її завершення або дію в минулому чи майбутньому, тобто на те, що досягнуто певної межі, за якою дія припиниться. З цієї причини дієслова доконаного виду вживаються тільки у двох часах – минулому та майбутньому, і ніколи – у теперішньому. На цьому ґрунтується головна властивість доконаного виду дієслова. Форма недоконаного виду дієслова передає значення внутрішньо необмеженої дії, яку можна виразити схематично як дію, що ще не реалізована, або реалізується без будь-яких обмежень, дію, що повторюється регулярно чи нерегулярно. Недоконані дієслова мають теперішній, минулий і майбутній час.

Категорія способу – це граматична категорія дієслів, яка вказує на зв'язок дії або стану справ із дійсністю з погляду мовця і передбачає такі умови, як можливість, бажаність і неминучість реалізації дії (стану справ). Активний стан означає те, що вже відбулося, відбувається або відбудеться. Дієслівний умовний спосіб описує дію, яка є бажаною або можливою за певних умов. Наказова форма дієслова вимагає виконання дії за наказом, проханням, бажанням або порадою.

Особа дієслова визначає, хто виконує дію, яку воно позначає. Основними категоріями особи дієслів є перша особа (діюча особа), друга особа (одержувач дії) і третя особа (інша особа або об'єкт). Особа дієслова зазвичай змінюється залежно від особи або кількості осіб, які виконують дію.

Особливі форми дієслова включають в себе дієприкметник та дієприслівник. Дієприслівник – це невідмінювана форма дієслова, яка описує додаткову дію через опис предмета. Функціонує як визначник дії, вказуючи на спосіб або ситуацію, у якій виконується дія, і часто перекладається як прислівник в англійській мові. Дієприслівники додають мовленню різноманітності та виразності, дозволяють точніше передавати дії та їхній контекст. Вони є важливою частиною мови і використовуються для побудови різних мовних структур. Дієприкметники – це особливі форми дієслів, що характеризують дію або стан. Використання дієприкметників дає змогу детальніше описувати предмети та істоти, а також дії, які вони вчиняють, додаючи до вашого мовлення розмаїття та виразності. Уміючи використовувати дієприкметники, ви зможете поліпшити свій стиль мовлення та збагатити словниковий запас.

Отже, такі граматичні категорії, як час, особа, число та спосіб, надають мові структуру та виразність, дозволяючи точно виражати різні аспекти дії та ситуації. Розуміння граматичних категорій дієслова допомагає будувати правильні та зрозумілі мовні конструкції і передавати в мові найтонші відтінки значення. Це важливо для ефективної комунікації та розуміння мовного контексту.

Крім того, вивчення граматичних категорій дієслова сприяє розвитку аналітичних та лінгвістичних навичок, кращому розумінню мовних структур та оволодінню мовою як засобом спілкування.

1.2. Будова арабського дієслова

Ключ до розуміння того, як працює арабська граматики, лежить у системі коренів. Зрозумівши, як працюють корені, ви зможете почати визначати, які літери є кореневими в слові, і розуміти, які шаблони вони утворюють. Після цього ви зможете утворювати різні структури відповідно до цих моделей і використовувати свої знання, щоб правильно вимовляти слова та здогадуватися про значення лексичних одиниць.

Дієслово – це серце арабської мови. Арабські дієслова мають корінь, що складається з трьох (інколи чотирьох) відмінюваних літер, до яких додаються різноманітні закінчення та префікси для позначення різних форм і часів.

В арабській мові, згідно з визначенням, наведеним у праці Сібаваіхі «Книга» (الكتاب), дієслово – це морфологічна модель, утворена від віддієслівного іменника і призначена для позначення того, що вже сталося, що станеться, що ще не сталося і що ще не закінчилося. Він також стверджує, що дієслова позначають і випадок, і час (Marmorstein, 2000).

В арабській мові існує десять основних порід дієслів. Ці дієслова утворюються шляхом зміни основи дієслова шляхом додавання або подовження приголосних чи голосних.

Породи дієслів – це особливі форми дієслів, характерні тільки для семітських мов, у яких основне значення кореня змінюється в якісному, кількісному або спрямованому стані. Від самого початку дериваційна форма мала на увазі по відношенню до основної (вихідної) форми, яку викладають як найпоширеніший орієнтир у граматиці. Однак багаторазове використання різних часових форм упродовж століть сильно порушило первісну систему і, в

деяких випадках, роздрібно її настільки, що точні правила інтерпретації та перекладу цих часових форм дієслова вже неможливі.

Ось детальніше про породи дієслів в арабській мові:

I порода – дієслова мають форми $فَعَلَ$ i $فَعِلَ$. Найпоширеніша форма $فَعَلَ$ являє собою дієслово дії, наприклад: $فَتَحَّ$ «відкривати», $دَرَسَ$ «вчити».

II порода – дієслова утворюються шляхом подвоєння другої кореневої приголосної в дієслівній основі за формулою $فَعَّلَ$. II порода арабських дієслів використовується для вираження причинності, інтенсивності, оцінки та професійної діяльності, значення яких часто збігається з I простою породю. Зрозуміти правильне значення допомагає контекст. Наприклад: $دَرَّسَ$ «навчати», $عَبَّرَ$ «пояснювати».

III порода – дієслова утворюються від I породи дієслів шляхом подовження голосного після першого кореневого приголосного за формулою $فَاعَلَ$. III порода арабських дієслів насамперед виражає взаємність, співробітництво та зв'язок, а також може мати не тимчасові або відмінні лексичні значення. Наприклад: $شَارَكَ$ «брати участь, співпрацювати», $جَادَلَ$ «сперечатися, намагатися переконати».

IV порода – дієслова утворюються від дієслів I породи за допомогою префікса $أ$ за формулою $أفَعَلَ$. Значення – примусовий або каузативний, тобто змушувати, примушувати, викликати, змушувати робити, видаляти. Наприклад: $ذَهَبَ$ «йти» – $أذَهَبَ$ «змусити піти, відправити».

V порода – дієслова утворюються шляхом префіксації кореня дієслова літерою $ت$ і подвоєнням другої кореневої приголосної, за формулою $تَفَعَّلَ$. V порода в арабських дієсловах широко використовується для позначення оборотності, пасивності, поступової/постійної дії та прийняття будь-якого стану. Вона також може додавати відчуття сили або зусилля. Наприклад: $لَبَسَ$ «одягати» – $تَلَبَّسَ$ «одягатися, вдягатися».

VI порода дієслова – ця порода утворюється шляхом передування дієслівного кореня за допомогою $ت$ і подовження голосного між другою і третьою приголосними кореня, за формулою $تَفَاعَلَ$. VI порода арабських дієслів

широко використовується для вираження взаємності, співробітництва, обопільності та кругової поруки, а також наслідування та імітації. Це надає відтінку взаємодії або взаємного впливу між суб'єктами. Наприклад: تَبَادَلَ «обмінюватися, чергуватися», تَعَاوَنَ «співпрацювати, діяти спільно».

VII порода дієслова – утворюється від I породи шляхом приєднання префікса «in-». Цей префікс є показником зворотності. Формула дієслова – اِنْفَعَلَ. VII порода широко використовується для позначення пасивної, оборотної дії, початку будь-якого процесу або стану, емоційного або внутрішнього стану. Воно часто надає дієсловам відтінку внутрішньої спрямованості або самореалізованої дії. Наприклад: اِنْفَتَحَ «відкриватися, починати відкриватися», اِنْحَزَنَ «засмучуватися, впадати у смуток».

VIII порода – утворюється шляхом префіксації кореня дієслова частками ا та ت, за формулою اِفْتَعَلَ. В арабській мові широко використовується для позначення початку будь-якої дії чи стану, спроби, набуття чогось, а також може мати рефлексивне значення. Якщо першим коренем дієслова є емфатичний приголосний ط, ض, ص або ظ, відбувається асиміляція за наголосом, з ط замість ت. Якщо перше кореневе дієслова – дзвінке د, ذ або ز, відбувається асиміляція за озвучуванням, з د замість ت. Наприклад: اِحْتَمَدَ «хвалитися, вихваляти себе», اِعْتَمَلَ «набувати досвід, навички».

IX порода – утворюється шляхом подвоєння третього кореневого за формулою اِفْعَلَّ. IX порода арабських дієслів використовується для опису інтенсивності, повторення, раптової зміни стану, набуття якостей, появи кольору або відтінку тощо. Часто воно позначає крайні ступені або прояви дії чи стану дієслова. Наприклад: اِزْرَقَ «ставати блакитним», اِحْمَرَّ «червоніти».

X порода – утворюється шляхом префіксації кореня дієслова частками اِسْت, за формулою اِسْتَفْعَلَ. X порода використовується для вираження прохання, вимоги, спроби, визнання придатності та необхідності перебувати в певному стані. Часто він надає дієслову відтінку зусилля або наполегливості. Наприклад: اِسْتَعْفَرَ «просити пробачення», اِسْتَعْمَلَ «використовувати».

Дієслово	Порода
فَعِلَ, فَعَّلَ, فَعَّلَ	I
فَعَّلَ	II
فَاعَلَ	III
أَفْعَلَ	IV
تَفَعَّلَ	V
تَفَاعَلَ	VI
إِنْفَعَلَ	VII
إِفْتَعَلَ	VIII
إِفْعَلَ	IX
اسْتَفْعَلَ	X

Таким чином, арабські дієслова мають дуже багату і складну систему граматичних категорій, що відображає гнучкість і виразність арабської мови. Якщо проаналізувати структуру арабських дієслів, то можна побачити, що кожен корінь може утворювати низку слів із взаємопов'язаними значеннями. Це робить арабську мову дуже гнучкою та різноманітною з точки зору словникового запасу та виразності.

Структура арабських дієслів відображає глибоку граматичну будову мови; кожна буква і морфема має своє значення і роль у вираженні дій і ситуацій. Розуміння цієї структури допомагає не лише оволодіти мовою, але й глибоко аналізувати граматичні структури та розвивати мовні навички.

ВИСНОВКИ ДО 1 РОЗДІЛУ

Дієслова – центральна частина мови в більшості граматичних систем, що репрезентує основну інформацію про події та ситуації і характеризується складними морфологічними, синтаксичними та семантичними властивостями. Дієслова також є важливим засобом вираження дії та руху в розмовній мові. Вони не тільки надають мові контекст і динамізм, а й можуть створювати різноманітні образи та сцени в уяві слухачів і читачів. Значення дієслів у лінгвістиці включає їхню роль у створенні образів, виразності та структуруванні мовлення.

В арабській мові дієслова посідають дуже важливе місце і мають вельми розвинену та багатогранність. Система арабських дієслів дуже багата і гнучка, вона здатна передавати найтонші нюанси значення, пов'язані з діями. Одна з головних особливостей арабських дієслів – розмаїття форм, що відображають такі граматичні нюанси, як час, особа, число і настрій. Арабські дієслова відіграють важливу роль у розвитку мовних навичок і сприяють розвитку ефективної комунікації. Вивчення граматичних особливостей арабських дієслів є важливим аспектом оволодіння мовою та розширення сфери спілкування.

Поняття граматичних категорій ґрунтується на розумінні об'єктивно існуючих відношень між мовними системами та підсистемами. Граматична категорія – це загальне поняття про сукупність однорідних граматичних значень. Вивчення граматичних категорій, таких як дієслова, допомагає зрозуміти, як працює мова і як мовці висловлюють свої думки, ідеї та почуття. Граматичні категорії дієслова, такі як час, особа, число та модальність, надають мові точності та виразності. Дієслова можуть утворювати різноманітні структури і передавати часові, просторові та аспектуальні відношення між об'єктами та суб'єктами. Опрацювання цих категорій і того, як вони виражаються в різних мовах, є важливою галуззю морфологічних досліджень. Ступінь диференціації та вираження цих категорій значно

варіюється від мови до мови. В одних мовах дуже добре розвинена система дієслівних категорій, в інших – простіша.

Арабська мова має багату й складну граматичну систему, що відображає її багатовікову історію та культурну спадщину. Глибоке розуміння арабських граматичних категорій є невід'ємною частиною високого рівня володіння арабською мовою. Це дозволить вам не тільки правильно висловлювати свої думки, але й повною мірою оцінити мовну красу та культурне розмаїття арабських текстів. Вивчення арабської граматики – це складний, але водночас захоплюючий і корисний досвід для всіх, хто бажає опанувати цю древню і шановану мову.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ДІЄСЛІВ В АРАБСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ МОВІ

2.1. Класифікація арабських дієслів

Арабські дієслова, як і дієслова в інших семітських мовах та лексика всіх цих мов, ґрунтуються на наборі з двох-п'яти (зазвичай трьох) приголосних (три або чотири літери залежно від кількості приголосних), які називаються коренями слів. Зміни голосних між приголосними, а також префікси і суфікси визначають такі граматичні характеристики, як особа, рід, число, час, настрій і тон.

В арабській мові існує складна система дієслів, які поділяються на кілька категорій відповідно до різних критеріїв.

За структурою вирізняють так ті дієслова:

- правильні дієслова;
- неприємні дієслова.

Арабські правильні дієслова – найчисленніша і найпростіша категорія дієслів. Їх відмінювання базується на певних правилах, які легко запам'ятати. Ці дієслова мають корінь, що складається з трьох букв, і змінюються за певними правилами при відмінюванні. Дієслова відмінюються за особами, числами, часами та способами.

Подвоєні дієслова – це особлива група дієслів з подвійною кореневою літерою. Відмінювання цих дієслів має унікальні особливості і відрізняється від відмінювання правильних і неправильних дієслів. Серед трилітерних дієслів важливе місце займають дієслова з однаковими другим і третім приголосними в корені. У реальній мові дієслова можуть мати нетипові форми або голосні, тому важливо завжди звертатися до словника або граматичного довідника, щоб переконатися в правильності вживання. Наприклад: زادَ «збільшувати», أحبَّ «любити».

Неправильні дієслова в арабській мові – це особлива категорія дієслів, які не підпорядковуються загальним правилам відмінювання правильних дієслів.

Морфологічні зміни, що відбуваються при відмінюванні цих дієслів, безпосередньо пов'язані з проблемами утворення хамзи, поєднання однакових приголосних і трансформації слабких звукосполучень. Практичне значення цієї проблеми полягає в тому, що будь-яке неправильне дієслово може бути утворене неправильно, що викликає великі труднощі не тільки в іноземців, які вивчають арабську мову, а й у носіїв мови. Неправильні дієслова мають унікальні характеристики і потребують індивідуального вивчення. Неправильні дієслова називаються так тому, що їхні корені містять слабкі літери, такі як ء, و та ي. Ці літери поводяться по-різному при відмінюванні, тому відмінювання таких дієслів не таке просте, як відмінювання правильних дієслів.

Хамзовані дієслова. Основні правила написання хамзи добре відомі і не становлять особливих труднощів для тих, хто вивчає арабську мову. Проте в арабській літературі та публіцистиці в одних і тих самих ситуаціях використовуються різні хамзи, створюючи враження, що хамза є правильною у всіх формах. Гамзовані дієслова мають корінь, що складається з трьох букв, одна з яких – хамза. Наприклад: أَكَلُ «їсти», أَخَذَ «брати». Відмінювання цих дієслів не підпорядковується загальним правилам. Існують різні типи гамзованих дієслів, і для кожного типу існують свої правила відмінювання.

Подібноправильні дієслова. Відносяться дієслова, в яких першою корінною є слабка و або ي. Дієслів з першою корінною و більш ніж у десять разів більше, ніж дієслів з першою корінною ي. Морфологічні зміни в арабських словах, а також утворення самих слів, поділяються на два типи: змодельовані та традиційні. Змодельовані перетворення відбуваються за певними моделями і охоплюють всі слова відповідної категорії. Традиційні перетворення, навпаки, здійснюються на основі традицій в окремих словах або невеликих групах слів. Вони, як правило, не підпорядковуються загальним

правилам і їх можна знайти тільки за допомогою спеціальних довідників і словників. Наприклад: وصل «прибувати», وضع «класти».

В арабській мові дієслова недосконалого виду використовуються для позначення незавершених, триваючих або повторюваних дій. Вони позначають дії, що виконуються в певний момент часу, або дії, що повторюються в минулому, майбутньому чи теперішньому. Основна відмінність між дієсловами недосконалого та доконаного виду полягає в тому, що дієслова доконаного виду описують завершені дії, а дієслова недоконаного виду – ні. Наприклад: مشى «йти», بقى «залишатися».

Також можна класифікувати дієслова в арабській мові не тільки за структурою, а й за значенням.

Основні категорії дієслів за значенням:

1. Дієслова дії. Описують загальну дію, не вказуючи на її специфіку. Наприклад: فعل «робити», قال «говорити», أكل «їсти». Також можуть виражати спеціальні дієслова дії. Описують більш специфічну дію. Наприклад: كتب «писати», شرب «пити», نام «спати».

2. Дієслова стану. Описують стан або положення суб'єкта. Наприклад: كان «бути», أصبح «стати», مات «померти». Ще мають значення володіння чимсь. Наприклад: ملك «володіти», فقد «втратити», حصل «отримати».

3. Дієслова емоцій. Описують почуття радості, щастя. Наприклад: فرح «радіти», سعد «бути щасливим», ضحك «сміятися». Та почуття смутку, печалі. Наприклад: حزن «сумувати», بكى «плакати», غضب «гніватися».

4. Модальні дієслова. Описують можливість або неможливість чогось. Наприклад: تمكن «могти», قدر «бути в змозі», استطاع «зуміти». Також бажання або небажання чогось. Наприклад: أراد «хотіти», رغب «бажати», كره «не хотіти».

Отже, в арабській мові існує безліч дієслів, класифікованих за структурою, значенням, морфологічними ознаками та відмінюванням. Хоча це може здатися складним для початківців, чітка класифікація допомагає їм краще зрозуміти принципи відмінювання та нюанси використання дієслів у різних контекстах.

2.2. Граматичні категорії арабського дієслова

2.2.1. Час. В арабській мові немає проблеми полісемії. В арабській мові є тільки два часи:

- минулий – الماضي.
- теперішній або теперішньо-майбутній – المضارع.

Називатимемо ці часи «простим минулим» і «простим теперішнім», проте в арабській мові є й інші, складніші часи.

Минулий час в арабській мові використовується для вираження дій, які відбулися у минулому. Розглянемо більш детально відмінювання дієслова *دَرَسَ* в минулому часі.

Дієслово	Особа	Дієслово	Особа
دَرَسْنَا	نحن	دَرَسْتُ	انا
دَرَسَ	هو	دَرَسْتَ	انتَ
دَرَسَتْ	هي	دَرَسْتِ	انتِ
دَرَسَا	هما	دَرَسْتُمَا	أنتما
دَرَسْنَا	هما	دَرَسْتُمَا	أنتما
دَرَسُوا	هم	دَرَسْتُمْ	أنتم
دَرَسْنَ	هنّ	دَرَسْتُنَّ	أنتنّ

В арабській мові вихідна форма дієслова, що замінює інфінітив, – це дієслово третьої особи однини чоловічого роду в минулому часі.

Арабський минулий час допомагає висловити тимчасові відносини та послідовність подій у минулому. Розуміння того, як використовувати ці форми, допоможе вам розмовляти й писати арабською мовою чіткіше й ефективніше.

Арабський теперішній час використовується для опису дії, яка відбувається в певний момент або регулярно повторюється. Арабський

теперішній час створюється дуже просто. Візьмемо до прикладу відмінювання дієслова كتب в теперішньому часі.

Дієслово	Особа	Дієслово	Особа
نَكْتُبُ	نحن	أَكْتُبُ	انا
يَكْتُبُ	هو	تَكْتُبُ	انت
تَكْتُبُ	هي	تَكْتُبِينَ	انتِ
يَكْتُبَانِ	هما	تَكْتُبَانِ	أنتما
تَكْتُبَانِ	هما	تَكْتُبَانِ	أنتما
يَكْتُبُونَ	هم	تَكْتُبُونَ	أنتم
يَكْتُبْنَ	هنّ	تَكْتُبْنَ	أنتنّ

Таким чином, теперішній час в арабській мові допомагає виразити дії, що відбуваються в даний момент або є регулярними та безперервними. Ці форми дають змогу чітко й ефективно виражати дії в мові.

В арабській мові простий теперішній час використовується для позначення майбутнього або шляхом додавання частки «сауфа» سوف перед дієсловом, або в скороченій формі шляхом додавання префікса س до дієслова (Хміль, Осадча, Кононенко, 2014). На практиці, однак, виявляється, що простий теперішній час можна використовувати і без додавання частки, якщо в реченні є показчик на майбутнє у вигляді часової ситуації.

2.2.2. Особа. В арабській мові особа дієслова вказує на особу або суб'єкт, що виконує дію. Три основні особи дієслова в арабській мові – перша, друга та третя особа.

В арабській мові форма першої особи однини дієслова (أنا) використовується для вказівки на те, що мовець чинить дію. Відмінювання дієслів залежить від їхнього виду та часу. Множина першої особи арабських

дієслів (نحن) використовується для позначення дій, що здійснюються кількома людьми, включно з мовцем.

Друга особа дієслова в арабській мові використовується для позначення дії, яку виконує той, з ким говорять. Відмінювання дієслів у другій особі залежить від часу, виду, числа та роду. Так, як може бути ти жіночого роду (أنتِ), а також чоловічого (أنتَ). Це також стосується і множини цієї особи. Друга особа множини (هم), (هن) арабського дієслова позначає групу людей або предметів, до яких звертається той, хто говорить з вами.

В третій особі однини (هو), (هي) дієслова в арабській мові вказується на особу або предмет, про якого йдеться в мовленні, але до якого не звертаються безпосередньо. Третя особа множини арабських дієслів (أنتم), (أنتن) використовується для позначення дій, що здійснюються групою людей, крім мовця і співрозмовника.

В арабській мові є форма числа, яка називається «двоїна» що використовується для позначення пари або двох людей, речей чи істот. Арабська двоїна використовується, коли мовець говорить тільки про дві речі або людей, і відрізняється від форм однини та множини. Для утворення двоїни зазвичай до основи слова додається специфічний суфікс або афікс, який вказує на двоє предметів чи осіб. Наприклад: درسْتُمَا «вони двоє навчаються». Також двоїна може виражати особу в однині (هما), тобто ви двоє, та в множині (انتما) – вони двоє.

Отже, вивчення граматичної категорії особи арабського дієслова – важлива частина розуміння та правильного використання арабської мови. Особливості цієї категорії допомагають створювати точні та зрозумілі вирази та визначати, хто виконує ту чи іншу дію в мовленні. Знання відповідних форм особистих дієслів та їхнє правильне вживання допоможе вам говорити й писати ясно та логічно.

2.2.3. Спосіб. Арабська граматична категорія способу дієслова відображає спосіб виконання дії. В арабській мові існує три основні види дієслова:

- Дійсний спосіб;
- Наказовий спосіб;
- Умовний спосіб;

Дісний спосіб. В арабській мові використовується для позначення реальної дії яка, відбувається, відбулася або відбудеться. Найпоширеніша форма дієслова в арабській мові, що використовується в оповідних, описових та інших типах речень. Для правильних дієслів із трибуквеним корінням до дієслівної основи додається кінцевий суфікс залежно від особи, числа та часу. Щоб заперечити дієслово в дійсному способі, перед дієсловом додається частка ما в минулому часі та لا в інших часах. Наприклад: أمس قرأتُ كتاباً «я вчора читала книгу».

Наказовий спосіб. Цей спосіб використовується для передачі наказу, команди, прохання або спонукання до дії. Вона використовується для вираження наміру мовця закликати або наказати іншій людині виконати певну дію. Наказова форма утворюється від основи дієслова і змінює форму залежно від того, до кого вона звернена. Щоб заперечити дієслово в наказовому способі, перед дієсловом додається частка لا. Наприклад:

كتب – اكتبُ / اكتبِي / اكتبَا / اكتبُوا / اكتبْنَ

Арабський умовний спосіб використовується для вираження умов, припущень, можливих подій або ситуацій. Він може виражати ситуації, що залежать від конкретних умов або обставин. Умовний спосіб утворюється за допомогою частки «لو», що перекладається як «якщо», і дієслова у формі суб'єктиву для виразу умови, або за допомогою дієслова у формі індикативу для виразу наслідку. Наприклад: لو رأيته، لتعجبْتُ «Якби я його побачив, я був би здивований».

Категорія способу арабських дієслів відіграє важливу роль у вираженні різних модальних значень, таких як реальність дії, команди, прохання, умови імовірності, запитання тощо.

2.2.4. Вид. Граматична категорія виду дієслів в арабській мові визначає, яким чином дія розглядається з точки зору тривалості, завершеності або періодичності. У арабській мові вид дієслова виражається за допомогою двох основних категорій: дієслів з доконаним видом та дієслів недоконаного виду.

Доконаний вид – це форма дієслова, яка описує дію, завершену або закінчену в часі. В арабській мові доконаний час використовується в минулому часі для позначення дії, що була здійснена, або досягнення певного результату. Однак варто зазначити, що арабський доконаний час може виражати дію незалежно від часу (минулий, теперішній, майбутній тощо). Використовуючи дієслово доконаного виду, можна виразити завершену дію незалежно від часу. Дієслова доконаного виду використовуються в різних типах речень Наприклад: *أكلت تفاحة* «вона з'їла яблуко».

Недоконаний вид – це форма дієслова, яка описує безперервну або повторювану дію і не має часового аспекту, такого як закінчення або завершення. В арабській мові недосконалий вид використовується для вираження дій, які тривають протягом часу або відбуваються регулярно. Дієслова цього вид можуть описувати процеси або стани, що зберігаються в часі, або дії, які відбуваються регулярно чи багаторазово. Ця граматична категорія допомагає передати поняття тривалості або повторення дії без обов'язкової вказівки на її завершення. Наприклад: *يقرأ كل يوم* «він читає кожного дня».

Знання цих граматичних категорій допомагає мовцям точно виражати тимчасові аспекти дії та використовувати в мовленні відповідні форми дієслів. Це важливий аспект вивчення арабської мови, який допомагає поліпшити мовні навички в спілкуванні.

2.2.5. Особливі форми дієслова. В арабській мові існують й інші особливі форми дієслова, які мають своє власне значення та вживання. Арабські дієслова поділяються на кілька форм, кожна з яких має свою функцію і використовується в різних контекстах.

Масдар в арабській мові – це іменник, який використовується для позначення абстрактної ідеї дії, вираженої дієсловом. Він схожий на інфінітив в українській мові, але має дещо інші властивості. Арабська лексикографія лише вказує на те, що масдар утворюється від дієслів за різними схемами і що загальних правил не існує. В арабській мові масдар утворюється шляхом додавання відповідного суфікса до дієслівного кореня. Наприклад, корінь **كتب**, що означає «писати», утворює масдару **كتابة**, що означає «книжка».

Пасивний стан. В арабській мові пасив виражається за допомогою різноманітних конструкцій і форм. Пасивна форма арабських дієслів минулого часу утворюється шляхом заміни першого кореня на дамму, другого кореня на кясру і збереження останнього кореня фатха. У теперішньому майбутньому часі префікс замінюється на дамму, середній корінь – на фатху, а останній корінь – на дамму. Наприклад: **كُتِبَتْ – كَتَبْتُ**.

Дієприкметники активного і пасивного станів. Окрім дієслів, в арабській мові є дієприкметники, виражають ознаку або стан іменника. Дієприкметники поділяються на активні та пасивні, кожен з них має свої особливості та вживання. Активний дієприкметник означає суб'єкт дії і утворюється за моделлю **فَاعِلٌ**, у першому роді, тоді як у похідних префікс **ي** змінюється на **م**, за моделлю теперішнього-майбутнього часу, а другий корінь отримує касру. Пасивні дієприкметники позначають дії, яких зазнає предмет або особа під впливом іншої особи, і утворюються в I породі за зразком **مَفْعُولٌ**, а в похідних породах має ту ж форму, що й дієприкметник активного стану, тільки другий кореневий отримує фатху.

Пасивний стан	Активний стан	Породи
مَفْعُولٌ	فَاعِلٌ	I

مُفَعَّلٌ	مُفَعِّلٌ	II
مُفَاعَلٌ	مُفَاعِلٌ	III
مُفْعَلٌ	مُفْعِلٌ	IV
مُنْفَعَلٌ	مُنْفَعِلٌ	V
مُنْفَاعِلٌ	مُنْفَاعِلٌ	VI
مُنْفَعَلٌ	مُنْفَعِلٌ	VII
مُنْفَعَلٌ	مُنْفَعِلٌ	VIII
مُفْعَلٌ	مُفْعِلٌ	IX
مُسْتَفْعَلٌ	مُسْتَفْعِلٌ	X

Знання правильного вживання активних і пасивних дієприкметників допомагає уточнити інформацію в реченні та точно передати зміст. Ці граматичні категорії розширюють виражальні можливості мови та допомагають мовцям адаптувати своє мовлення до різних ситуацій і потреб спілкування.

Отже, особливі форми арабських дієслів відіграють важливу роль у вираженні точного значення та контексту дії. Завдяки багатству своїх граматичних структур, таких як масдар, дієприкметники, арабська мова пропонує широкий спектр можливостей для вираження складних ідей та конотацій. Це дозволяє дуже детально і точно виразити думки і робить внесок у багатство арабської літератури і спілкування.

ВИСНОВКИ ДО 2 РОЗДІЛУ

У літературній арабській мові дієслова відіграють важливу роль у створенні зв'язних речень, передачі ідей та вираженні розмовної мови. До особливостей дієслів у літературній арабській мові належать різноманітні форми, багаті значення та численні діалектні нюанси.

По-перше, арабські дієслова мають широке розмаїття форм і можуть точно передавати граматичні аспекти дії, такі як час, спосіб та вид. Це дозволяє літературним творам висловлювати ідеї чітко і ясно. Вивчення особливостей дієслів в арабській мові є важливим кроком на шляху до розуміння мови та вміння вільно спілкуватися.

Класифікація дієслів в арабській мові є складною і багатогранною системою, що відображає багатство та глибину цієї мови. Кожна категорія має свої специфічні функції і значення, що дозволяє точно передавати різні нюанси дії та стану. Ця система класифікації сприяє створенню детальних і точних висловлювань, що є критично важливим для ефективної комунікації та розуміння в арабській мові. Оволодіння цими класифікаціями та їх правильне застосування є ключовим аспектом навчання арабської мови, забезпечуючи глибоке розуміння її структури та виразних можливостей.

Крім того, багатство значень дієслів у літературній арабській мові дозволяє письменникам і поетам створювати образні та емоційні тексти. Кожне дієслово має кілька значень і відтінків, що відкриває широкий спектр виразних можливостей і створює неповторну атмосферу твору. Дієслова можна творчо трансформувати, використовуючи різні граматичні форми та варіанти.

Таким чином, особливості дієслова в літературній арабській мові сприяють творчому процесу письменників і поетів, дозволяючи їм створювати тексти з багатозначними смислами та емоційно насиченою образністю.

ВИСНОВКИ

Арабська мова має багату та складну граматичну систему, яка відображає її довгу історію та культурну спадщину. Глибоке розуміння граматичних категорій арабської мови є невід'ємною складовою високого рівня володіння арабською мовою. Це дозволить вам не тільки правильно висловлювати свої думки, але й повною мірою оцінити мовну красу та культурне розмаїття арабських текстів. Вивчення арабської граматики – це складний, але водночас захоплюючий і корисний досвід для всіх, хто бажає оволодіти цією древньою і шанованою мовою.

Дієслова – це частини мови, які описують дії або процеси та мають різні часові показники, такі як тривалість, стислість, початок і кінець дії. Характеризуються широким спектром експресивних можливостей, що проявляється у великій системі так званих дієслівних дій. Дієслова мають різні аспекти, такі як час, спосіб, особа, число і вид, кожен з яких впливає на семантику і виразність мови. Також виступає як основна будівельна одиниця мови, яка додає глибину та смисловість мовленню. Використовуючи різні форми та категорії дієслів, мовці можуть точно передати свої думки, почуття та ідеї. Дієслова відіграють дуже важливу роль в арабській мові, вони дуже розвинені та універсальні. Арабська дієслівна система дуже багата і гнучка, здатна передавати найтонші відтінки значення, пов'язані з дією.

Концепція граматичних категорій ґрунтується на розумінні стосунків, що об'єктивно існують між мовними системами та підсистемами. Граматична категорія – це загальне поняття про сукупність однорідних граматичних значень. Граматичні категорії дієслова, такі як час, особа, число, настрій і вид, є важливими для точного вираження сенсу в мові. Ці категорії дають змогу структурувати мовлення та передавати інформацію в різних контекстах. Арабські дієслова, як і в багатьох інших мовах, мають певні граматичні категорії, що характеризують стан, час, особу та число. Розуміння цих

категорій – ключ до правильного використання дієслів у реченнях і до розуміння граматики загалом.

В арабській мові існує розвинута система часів, яка включає прості та складені форми минулого, теперішнього та майбутнього часів. Кожен з арабських часів має своє значення та вживання. З категоріями та їх формами все зрозуміло і дискусій з цього приводу немає. Тут розрізняють просте минуле і просте теперішнє як дві основні категорії часу.

У арабській мові існують три основні особи: перша, друга та третя. Кожна з цих осіб використовується для вираження дій, які виконуються від імені мовця, адресата чи третьої особи. Використання правильної особи дієслова є ключовим для передачі точного смислу в мовленні. Неправильний вибір особи може призвести до непорозумінь або спотворення смислу повідомлення.

Арабська мова має безліч часових форм дієслова, зокрема дійсний, наказовий і умовний способи. Кожен з них використовується для вираження різних ситуацій і контекстів. Використання різних дієслівних форм дозволяє ораторам точно передавати свої думки та почуття, роблячи промови більш різноманітними та ефективними.

Існує два основних типи арабських дієслів: доконаний і недоконаний види. Доконаний вид означає, що дія завершена або що результат чітко визначений, тоді як недоконаний вид вказує на незавершену дію або процес без конкретного результату.

Граматичні категорії арабського дієслова включають час, особу, число, спосіб і вид та особливі форми дієслова кожна з яких має свої особливості та впливає на структуру і семантику речення. Правильне розуміння та використання граматичних категорій дієслова є важливим для створення граматично правильних та зрозумілих речень арабською мовою. Деякі граматичні категорії дієслова мають особливе значення в арабській культурі та літературі і відображають унікальні аспекти мови та мислення.

АНОТАЦІЯ АРАБСЬКОЮ МОВОЮ

تتمتع اللغة العربية بنظام نحوي غني ومعقد يعكس تاريخها الطويل وتراثها الثقافي. ويُعدّ الفهم الشامل للفئات النحوية للغة العربية جزءاً لا يتجزأ من إتقان اللغة العربية على مستوى عالٍ من الكفاءة. لن يسمح لك ذلك بالتعبير عن نفسك بشكل صحيح فحسب، بل سيتيح لك أيضاً تقدير الجمال اللغوي والتنوع الثقافي للنصوص العربية. يُعدّ تعلّم قواعد اللغة العربية تجربة مليئة بالتحديات، ولكنها مثيرة ومجزية في نفس الوقت لأي شخص يرغب في إتقان هذه اللغة العريقة والموقرة.

وباعتبارها واحدة من أكثر اللغات انتشاراً في العالم، تتميز اللغة العربية المكتوبة بثروة من الفئات النحوية التي تضيف عمقاً ودقة في الكتابة. ومن أهم الفئات النحوية هي صيغ الأفعال وخصائصها النحوية. تعدّ الأفعال أحد أجزاء الكلام المركزية في قواعد اللغة العربية لأنها تعبر عن الأفعال والحالات وهي أساس بناء الجمل. إن الفئة النحوية للفعل في الكتابة العربية لها خصائصها الخاصة التي تعكس نظرة العرب للعالم وطريقة تفكيرهم. إن فهم الفئات النحوية للأفعال في اللغة العربية هو مفتاح استخدام صيغ الأفعال بشكل صحيح في الكلام والكتابة. فهو يساعد على تجنب الأخطاء والغموض في الجمل ويساعد الأعمال الأدبية على التعبير عن الأفكار بوضوح وإيجاز. يعدّ تعلم خصائص الأفعال في اللغة العربية خطوة مهمة نحو فهم اللغة والقدرة على التواصل بطلاقة.

يؤكد البحث على أهمية فهم واستخدام الفئات النحوية للأفعال في اللغة العربية. وتساهم هذه الجوانب في تحسين مهارات الكلام والتواصل الفعال باللغة العربية.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Рижих В. І. (2004). Дієслівна система арабської літературної мови: неправильні дієслова. НАН України. Ін-т сходознавства ім. А. Кримського, Київ.
- Рижих В.І. (2011). Неправильні дієслова в арабській граматичній традиції: стаття. Одеса: Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету.
- Семчинський С. В. Загальне мовознавство (1996). Вид.2-ге перероблене і доповнене.-К.: ВЦ «ОКО».
- Хміль Л.М., Осадча Ю.Б., Кононенко В.Г. (2018). Арабська мова. Початковий рівень: навчальний посібник. Київ: Видавничий центр КНЛУ.
- Bateson M. C. (1967). Arabic Language Handbook. Washington.
- Ghalib Al-Hakkak, (2016). Arabic Verbs: Made Easy with Effort. France.
- Joan Bybee (1998). «Irrealis» as a Grammatical Category. Anthropological Linguistics.
- John Mace, (1999). Arabic verbs and essential grammar. Ntc Pub Group.
- Marmorstein., M. (2000). The Verb in Arabic Grammatical Tradition. In A.D. Rubin & C.M.H. Versteegh (Eds.) Tense and Text in Classical Arabic (Vol.85)
- Muhammad Saed Abdul-Rahman (1995). Paradigms of Classical and Modern Arabic Verbs. MSA Publication Limited, London.
- Scheidlin Raymond P. (2007). 501 Arabic Verbs. Barron's Educational Series, Inc.
- Warwick Danks, (2011). The Arabic Verb: Form and meaning in the vowel lengthening patterns. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam.

Wright, W. (1859 and 1862). A grammar of the Arabic language (Vol.1-2). Williams and Norgate; and (1967). (3rd edition Vol.1). Cambridge University Press.

سبويه، أبو بشر عمر (١٣١٦ هـ). الكتاب (١). Vol. المطبعه الميرييه الكبرى
الزجاج، عبد الرحمان ابن اساق (١٩٥٩). الضاح في علل النحو. مطبعت العرويه